

Биљана С. Солеша
Универзитет у Нишу
Филозофски факултет
Студент докторских студија

УДК 371.3::821.163.41-93-32
371.314.6

КЊИЖЕВНОСТ ЗА ДЕЦУ У ИНТЕГРАТИВНОЈ НАСТАВИ

Апстракт: У раду се разматра један од могућих иновативних модела у настави књижевности за децу, примена интегративне наставе, познате дидактичке иновације и наставне стратегије, чија примена знатно подиже квалитет наставе. У интегративној настави се повезивањем наставних садржаја из више предмета омогућава динамичност и интердисциплинарни приступ датој проблематици и побољшава наставни процес. Оваквим приступом учењу се наглашава интелектуални, друштвени, емоционални и естетски развој и подржава целовит развој ученика.

Примену интегративне наставе приказујемо на примеру обраде приповетке *Граг* Јанка Веселиновића, која је наставним програмом предвиђена за обраду у четвртог разреда основне школе. У уводном делу даје се осврт на опште особине интегративне наставе са указивањем на њене предности. Средишњи део рада даје приказ међупредметног повезивања кроз интеграцију наставних садржаја из предмета Српски језик, Природа и друштво, Ликовна култура и Музичка култура. У завршном делу рада даје се увид у могућа међупредметна повезивања наставе књижевности за децу у млађим разредима основне школе. Истичу се запажања, позитивни ефекти, потреба и значај укључивања овог модела у наставни процес.

Циљ рада јесте указивање на могуће интегрисање наставних садржаја књижевности за децу са осталим наставним предметима у основној школи, осветљавање добрих страна овог иновативног модела, као и мотивисање наставника за примену овог вида наставе.

Кључне речи: књижевност за децу, настава, иновације, интеграција, интердисциплинарни приступ.

1. ИНТЕГРАТИВНА НАСТАВА

Потребе и захтеви образовања у 21. веку подразумевају честу трансформацију образовног система и наставних метода. У нашем образовном систему је још увек веома присутна традиционална предавачко-репродуктивна настава са доминантним фронталним обликом рада, наглашеном централном предавачком улогом наставника. Иако ефекти овакве наставе свакодневно вишеструко показују своје слабе стране, иновативни приступи

настави још увек нису заживели. Савремене идеје о целовитом и интегрисаном образовању подразумевају међупредметно повезивање путем тематске наставе, примену разноврсних наставних метода, начина учења и оцењивања. Један од иновативних модела јесте интегративна настава. У свету, овај наставни модел није више иновација, док је у нашој образовној пракси још увек реткост. Интегралност наставе подразумева функционалну повезаност и хармоничну целину свих елемената наставног процеса: садржајних, психолошких, сазнајних, социолошких, организационих (Вилотијевић 2016: 249). Интегративна настава се различито термилошки одређује, али је објашњење готово идентично. Тако срећемо термине: *целовитости наставе*, *концентрација наставе*, *корелација наставе*, *скупина наставе* (Вилотијевић 2016: 256). У методикама Драгутина Росандића и Павла Илића наилазимо на термин *корелацијско-интеграцијски систем*, односно, систем. Драгутин Росандић истиче да се овај систем утемељује на повезивању сродних предмета. Тако језичко-уметничко подручје повезује (интегрише) наставне предмете из језика и уметности. Корелацијско-интеграцијски методички систем успоставља појам корелата/еквивалента који омогућују успостављање веза и односа између различитих уметности, тј. уметничких дела из различитих подручја (Росандић 2005: 206). Павле Илић наглашава да корелацијско-интеграцијски систем постоји у пракси и да се не може избећи, јер се заснива на природној вези међу сродним садржајима, који припадају различитим наставним предметима. Том својом природношћу овај систем се наставној пракси намеће као њена неопходна, унутрашња логичка законитост. Ствар је само у томе да се реално сагледа у ком виду и у ком облику је примена овог система практично могућа. Циљ оваквог изучавања градива је сагледавање појава, које се изучавају из перспективе различитих наставних подручја, предмета и васпитно-образовних области. Комплекси градива којима се приступа корелацијско-интеграцијски могу бити шири и ужи. Примена корелацијско-интеграцијског система наставе захтева велику инвентивност у обради међусобно сродних садржаја из различитих уметности (и наука) и вишеструку стручност наставника. Осим корелације са различитим уметничким областима, могуће су корелације и са друштвеним и природним наукама. Тема односа човек–природа, на пример, захтева корелацију са различитим природним и друштвеним наукама, чиме се интегрисани комплекс још више усложњава (Илић 2006: 99–100).

Ауторка Лејк наводи да је интегративна настава примењена методологија и језик више дисциплина с циљем преиспитивања централне теме, проблема или искуства; комбиновање неколико школских предмета у један активан пројекат по угледу на начин на који деца савладавају предмете у реалном свету; нови начин мишљења; образовање засновано на идеји преноса знања употребом модела мишљења (Лејк 1994). Примена интегративне

наставе омогућава растерећење информативног преоптерећења проистеклог из захтевних наставних програма. Главна покретачка снага овог модела јесте уверење да комбинација тема, предмета или пројеката омогућава ученицима увид у повезаност наставних предмета (Контарди и др. 2000).

Детаљније одлике интегративне наставе изнете су у *Моделима развијајуће наставе II* Младена и Наде Вилотијевић. Посебно су наглашени циљеви, важност, предности, разлози за примену овог наставног модела. Разлози за интегративни приступ настави су вишеструки. Брзи техничко-технолошки и укупни друштвени развој намеће прожимање више научних дисциплина. Преношење знања из једне дисциплине у другу доприноси успешнијем решавању различитих задатака. Применом интегративног приступа свет се поима у његовој целовитости сагледавањем животних појава из различитих углова, различитим методама и средствима. Осим тога, природа сазнајног процеса је таква да он није омеђен појединачним научним дисциплинама, него се одликује интегралношћу. Интегративни приступ јесте спој рационалног и емоционалног, научног и уметничког у процесу учења. Интегративна настава доприноси интелектуалном развоју ученика, њиховом оспособљавању за целовито доживљавање и схватање света, формирању умећа за конструктивно решавање проблема различитог нивоа сложености. У настави су могуће интеграције садржаја који говоре о објективним појавама окружења (вода, ваздух, земља, годишња доба) и разним врстама човекове делатности. Могуће је и потребно објединити знања о научним појмовима, законима, теоријама, системима активности. Интегративну наставу је могуће остварити припремом и реализацијом интегрисаних часова. Основа за интегрисани (спојени) час може бити проблем, теорија, метода или објекат проучавања. То могу бити одабрани садржаји, знања, вештине, вредносне оријентације, религије, митологија. Интегративна настава није настава предавачког типа, већ интерактивни процес у коме наставник и ученици међусобно сарађују. Ово је и тематска настава. Под наставном темом се у интегративној настави подразумева обимна и сложена целина којом су обухваћени и груписани сродни садржаји из једног или више предмета. Садржаји могу бити и различити, главно је да постоји заједничка нит која их повезује. Интеграција може бити унутарпредметна и међупредметна (Вилотијевић 2016: 265–277). Вилотијевић наводи да је за успешну примену важно да наставник најпре детаљно проучи наставни програм и уочи теме које су повезане, односно, везе са природно-хуманистичким и уметничко-естетским подручјем при избору теме. У изборним целинама ваља пронаћи водећу идеју која ће повезивати садржаје. Важно је извршити селекцију садржаја, као и избор садржаја ван наставног програма који подржавају и доказују основну идеју, назначити прикладан дидактички материјал, сачинити избор метода и облика који ће бити коришћени (Вилотијевић 2016: 282–286).

Циљ интеграције јесте стварање целовите слике света код ученика, што се постиже повезивањем сродних садржаја различитих наставних предмета у целину која се тумачи. Оваквим радом се појачава и осигурава интелектуални и морални развој ученика и њихова способност да појаве у окружењу посматрају у међусобној условљености и повезаности (Вилотијевић 2016: 256–258). На личност ученика се не сме гледати као на нешто статично и непроменљиво, нити као на циљ који се увек може и мора постићи, већ као на нешто динамично, што настоји да оствари и развије и оплемени себе самог (Ђорђевић 2012: 72). Развијају се начини учења који подстичу код ученика тражење нових решења, те се они тако припремају за целоживотно учење. Кључни елементи интегративне наставе су укључивање више предметних наставника у наставни процес, истовремено проучавање различитих предмета, укључивање ученика у пројектне активности, реализација наставних садржаја путем двочаса или целог наставног дана.

Интегративно учење подразумева сагледавање различитих димензија једног проблема, сагледавање из различитих углова и са различитих страна (Ђорђевић 2007: 77). Предности интегративног приступа су у томе што се појачава и усвајање функционалних знања, подстиче креативност и интелектуална радозналост ученика, даје подршка у разумевању суштине наставних садржаја, ученици се укључују у планирање, припрему и реализацију активности, даје се више времена за вредновање активности, омогућава се тимски рад наставника и подстиче међупредметно повезивање (Радојичић Лукић 2011: 369). Циљеви интегративне наставе су и подстицање креативности и интелектуалне радозналости, пружање помоћи у разумевању суштине наставних садржаја, ефикасно усвајање функционалних знања, укључивање ученика у планирање, припремање и реализацију активности, осигуравање обостраног задовољства ученика и наставника, афирмација тимског рада наставника, као и оснаживање наставника за међупредметно повезивање (Радојичић Лукић 2011: 372). Наведени циљеви се поклапају са захтевима савремене школе, те би овакав приступ требало да постане пракса у нашем образовном систему.

Квалитет интегративне наставе се огледа у дубљем савладавању садржаја из различитих области. Осим тога, предности су и у томе што се интегративном наставом појачава интелектуални ангажман ученика. Код ученика се богати речнички фонд, усавршава говорни и писани стил. Инсистира се на емоционалном развоју ученика, коришћењем књижевних, музичких, ликовних и других уметничких остварења. Осим наведених предности, посебно је важно што се овим приступом избегавају непотребна понављања, штеди време и енергија, знања су продубљенија и систематизованија, применљива у животној свакодневници. Појаве се не посматрају изоловано, већ се поштује њихова комплексност. Настава је разноврснија, емоционално

богатија, значењски и интелектуално вреднија (Вилотијевић 2016: 279). Интегрисани час подразумева примену различитих наставних метода које подстичу учеников стваралачки рад. Такође, интегративна настава обухвата и више облика наставног рада (индивидуални, у паровима, групни, фронтални) (Исто: 291).

Могући су различити видови обједињавања наставних садржаја, те се тако интегришу садржаји предмета који улазе у исту образовну област, или сродни садржаји из различитих наставних предмета. Интеграције су могуће и код садржаја међусобно удаљених области. У млађим разредима основне школе, садржаји књижевности за децу се најчешће интегришу са садржајима природе и друштва (или света око нас), из ликовне или музичке културе, али и са садржајима изборних предмета. У старијим разредима наставу књижевности је могуће успешно интегрисати са садржајима из историје, географије, верске наставе, информатике. Могућности интеграције у средњошколској настави су још веће, с обзиром на то да, осим историје и географије, садржаји књижевности се веома успешно могу интегрисати са наставом психологије, социологије, филозофије и сл.¹

Многи домаћи истраживачи иновативних наставних модела су истакли предности, неопходност и недовољну заступљеност интегративне наставе у наставном процесу. Овај наставни модел ефикасно повезује знања и чини их примењивим у свакодневном животу (Кнежевић 2012: 61). Захтеви савремене школе намећу потребу да се овај вид наставе имплементира у свакодневну наставну праксу (Адамов, Олић, Халаши 2012: 12). Ученици веома мотивисано и позитивно реагују на овакав вид рада. Интересовање за увођење овог модела наставе се повећава, али јединствени приступ проблему интеграције у нашем образовном систему још увек не постоји (Спреммић 2007: 77). Без обзира на то да ли постоји државна стратегија, када је овај модел наставе у питању, или не, велику промотерску улогу у примени свих иновативних модела могу имати директори школа (Ђорђевић 2007: 79). Добре стране интегративне наставе као што су динамичност, интердисциплинарност и функционалност знања важно је на време препознати, јер ће се тако на време доћи до квалитетних помака у наставном процесу, који ће ученике припремити за целоживотно учење (Радојичић Лукић 2011: 377). Осим предности, наведене су и отежавајуће околности. Наташа Дробњак наводи да су за успешну интегративну наставу веома важне формиране вештине читања, писања и рачунања, одговарајући број уџбеника, као и прaviлан увид у могућности интегрисања наставних садржаја (Дробњак 2007:

1 Могућност обраде приповетке *Ветар* Лазе Лазаревића у интегративној настави међупредметним повезивањем садржаја српског језика и књижевности, психологије, здравствене неге и хигијене са здравственим васпитањем у другом разреду средње медицинске школе видети у: Биљана Солеша, Интегративни приступ обради приповетке „Ветар” Лазе Лазаревића, *Школски час*, 1/2017, Београд, 16–34.

88). У сваком случају, сви аутори су сагласни да је примена интегративне наставе у нашем систему недовољна, најчешће у разредној настави која, природно, пружа више услова за њену реализацију.

2. ОБРАДА ПРИПОВЕТКЕ ГРАД ЈАНКА ВЕСЕЛИНОВИЋА У ИНТЕГРАТИВНОЈ НАСТАВИ

Ученици четвртог разреда обрађују одломак из приповетке *Град* Јанка Веселиновића. Обради одломка се може приступити на више различитих начина. Могуће је да одломак често постаје „самостална“ уметничка целина која се издваја из дела из кога потиче или се враћа у сложени уметнички свет из ког је проистекла. Одломком се најчешће истиче једна ситуација, важан догађај или епизода из књижевноуметничког текста (Мркаљ 2014: 50). Наведени одломак илуструје ток једне природне непогоде. Из перспективе наставе књижевности, опредељење за интегративну наставу проистиче из позитивног утицаја ове наставе на истраживачко читање. Различитим видовима мотивисања, подстицања и усмерења, олакшава се доживљавање и разумевање књижевног текста, али, тек са изграђеном способношћу да истраживачки читају текст, ученици постају заинтересовани истраживачи естетских чињеница и активни учесници у тумачењу текста (Марковић 2014: 454). Када је у питању интердисциплинарно истраживање, оно у настави књижевности има крајње прагматску намену: олакшано коришћење лектире (Росић 2006 : 49).

Интегративни приступ обради приповетке *Град* Јанка Веселиновића у нашем случају подразумева међупредметне везе наставних предмета: Српски језик, Природа и друштво, Ликовна и Музичка култура. Интегришу се наставне теме: књижевност, сусрет с природом, сликарски материјали и технике, слушање и стварање музике.

Циљеви часа јесу да се интерпретацијом приповетке *Град* уоче значајне појединости у опису природе (откривање чулних дражи: визуелних, акустичких, кинетичких, тактилних). Затим, оспособљавање ученика за самостално тумачење основне предметности књижевног текста; уочавање и именовање садржинских целина у прозним текстовима и стварање плана; оспособљавање за самостално доживљавање, разумевање, свестрано тумачење и вредновање књижевноуметничких дела; систематизација знања о природним појавама из претходног разреда, развијање осећања за аутентичне естетске вредности у књижевној уметности, подстицање ученика на самостално језичко, ликовно и музичко стваралаштво.

Примењују се наставне методе: текст, аудио-визуелна, истраживачка. Од наставних средстава могуће је применити, осим уџбеника, CD,

фотографије, слике, музичке инструменте. Већ је наведено да интегративна настава подразумева комбинацију облика рада, те овде примењујемо, осим фронталног, и групни и индивидуални рад. У даљем току наводимо истраживачке задатке по предметима.

Српски језик

1. Прочитајте одломак из приповетке *Град* који се налази у Читанци.
2. Издвојте делове текста и сваком делу одредите наслов. (Могући наслови целина: Спарни летњи дан на селу, Олуја и град, Село после непогоде).
3. Издвојте непознате речи, уколико их има и нису објашњене у Читанци.
4. Објасните могућа значења речи „град“ (наставник објашњава улогу акцента у значењу ове речи).
5. У тексту издвајајте описе. Одаберите који бисте желели да прочитате.
6. Пронађите сликовите изразе и врсте речи у описима. Издвојте придеве у тексту.
7. Размислите зашто се каже да је језик књижевног дела сликовит.
8. Запазите присуство/одсуство ликова у тексту.
9. Упоредите изглед предела пре и после непогоде.
10. Уколико сте доживели (видели) град, олују, спарину, спремите се да то испричате. У тексту издвојте опис који је најближи вашем доживљају.
11. Покушајте да одредите чијим очима је виђена непогода у тексту. Ко говори и у ком лицу?
12. Прочитајте када је живео писац приповетке *Град*.

Природа и друштво

1. Шта знате о граду као природној појави?
2. Објасните како настаје град.
3. Зашто је град штетан?
4. Како се човек може штитити од ове појаве? Опишите како изгледа (ако сте видели) противградна мрежица.
5. У тексту *Град* човек се од града није заштитио. Размислите зашто. (Осврните се на време када је живео писац).
6. Наведите остале природне непогоде које су штетне и опасне по човека.
7. Како се човек штити од осталих природних непогода?
8. Коју сте природну непогоду доживели? Опишите.

Ликовна култура

Илустрација приповетке *Град* техникама акварел, темпера или пастелне боје. Ова етапа часа је осмишљена као групни облик рада. За време израде радова ученици могу слушати музику или природне звукове кише, олује, грмљавине који се емитују са CD-а. Време израде радова: 20–30 минута.

Задаци по групама:

1. Прва група – први део текста акварелом (пастелним бојама): Животиње описане у тексту;
2. Друга група – први део текста акварелом (пастелним бојама): Биљке и човек;
3. Трећа група – темпера боја: Невреме и олуја;
4. Четврта група – темпера боја: Село после града.

На крају етапе следи естетска анализа и избор најбољих радова.

Музичка култура

Како ученици од трећег разреда свирају на једноставним инструментима (металофон, мелодика, синтисајзер), задатак им је да покушају да музички дочаравају прочитани текст.

1. Самостално се определите који ћете део текста музички представити.
2. Саставите малу, кратку композицију која ће музички дочарати град, кишу, олују, спарину (по избору). Време компоновања је 15–20 минута. Неколико ученика свира своје композиције, након тога следи разговор и избор најбољих.

3. КЊИЖЕВНОСТ ЗА ДЕЦУ У ИНТЕГРАЦИЈИ СА ИЗБОРНИМ ПРЕДМЕТИМА

Увидом у садржаје наставног програма за млађе разреде основне школе и садржаје књижевности за децу, закључује се да су могућности за планирање и организовање интегративне наставе разноврсне.² Садржаји предлога за могућу примену овог наставног модела најчешће подразумевају

² У *Моделима развијајуће наставе* Младена и Наде Вилотијевић дати су примери интеграције предмета Природа и друштво са другим предметима у оквиру којих се налазе и садржаји из српског језика, односно књижевности за децу, у трећем разреду (Вилотијевић 2016).

интеграцију српског језика, природе и друштва, музичке и ликовне културе, што смо у наведеном примеру и представили. Међутим, интеграције су могуће и са изборним предметима. У даљем току, осим интеграције српског језика са обавезним предметима, дајемо предлог укључивања и изборних предмета у овај наставни модел у четвртом разреду основне школе, уверени да прихватање овог модела наставе не би представљало проблем ученицима у том узрасту.

1. Светлана Велмар-Јанковић, *Злајно јајње*

Међупредметне везе: Српски језик, Природа и друштво, Ликовна култура, Музичка култура, Народна традиција

Српски језик: Светлана Велмар-Јанковић, *Злајно јајње*

Природа и друштво: Прошлост српског народа

Ликовна култура: Илустрација текста

Народна традиција: Употреба предмета у прошлости

Музичка култура: Химна Светом Сави

2. Драгомир Ђорђевић, *Има једна Марија*

Међупредметне везе: Српски језик, Музичка култура, Од играчке до рачунара, Народна традиција

Српски језик: Обрада песме *Има једна Марија* Драгомира Ђорђевића

Музичка култура: *Има једна Марија*, учење по слуху

Од играчке до рачунара: Цртање Марије из песме *Има једна Марија*

Народна традиција: Упознајмо неке игре из прошлости

3. Народна прича *Најбоље задужбине*

Међупредметне везе: Српски језик, Природа и друштво, Ликовна култура, Од играчке до рачунара, Веронаука, Музичка култура

Српски језик: Обрада текста *Најбоље задужбине*

Природа и друштво: Прошлост српског народа

Ликовна култура: Цртамо речима, илустрација текста

Од играчке до рачунара: Сазнај ко је био Свети Сава, а ко Вук Караџић

Веронаука: Свети Сава

Музичка култура: Свети Сава

4. Михајло Пупин, *Од њашњака до научењака*

Међупредметне везе: Српски језик, Природа и друштво, Народна традиција

Српски језик: Обрада текста *Од њашњака до научењака* Михајла Пупина

Природа и друштво: Делатност људи

Народна традиција: Традиционални облици транспорта и транспортна средства

5. Бранко Ђопић, *Месец и њејова бака*

Међупредметне везе: Српски језик, Ликовна култура, Од играчке до рачунара

Српски језик: Обрада песме *Месец и њејова бака* Бранка Ђопића

Ликовна култура: Илустрација песме *Месец и њејова бака*

Од играчке до рачунара: Сазнајемо путем интернета о Месецу као небеском телу.

ЗАКЉУЧАК

Наведеним примером обраде приповетке *Граг* у интегративној настави покушали смо да укажемо на велики потенцијал овог наставног модела, чија примена у настави књижевности за децу има вишеструке предности. Ангажована су чула ученика, увежбава се моћ запажања, активира се ученичка машта и афирмише креативност. Овај наставни модел наставнику омогућава бољи увид у рецепцију текста кроз ликовне, музичке и вербалне илустрације ученика, те се тиме директно примењује рецепционоестетичка метода, која у троуглу писац–дело–читалац указује на важну улогу читаоца и ученике уверава да су њихова мишљења вредна пажње, занимљива и важна. Наставник је тај који трага за моделима који развијају критичко мишљење, машту, креативност и љубав према књижевности. Подстицањем истраживачког читања формирају се будући активни читаоци. Наведеним задацима ученичка пажња се усмерава према доминантним вредностима књижевног дела, те се пасивни слушаоци претварају у активне сараднике и истраживаче. Квалитет читања ученика зависи од наставне интерпретације. Пошто је популарност књижевности данас у опадању, важно је уверавати најмлађе ученике да је читање занимљиво, узбудљиво, изазовно и подстицајно како за мисаоне активности, тако и за све видове креативности.

ЛИТЕРАТУРА

- Адамов, Олић, Халаши (2012): Јасна Адамов, Станислава Олић, Тибор Халаши, Мултидисциплинарни ученички пројекти – пример интегрисања садржаја у оквиру теме „Здрава исхрана“, у: *Минијројекти у настави интелектуалних природних наука и математике 2*, зборник радова, Сомбор: Педагошки факултет, 9–22.
- Вилотијевић, Вилотијевић (2016): Младен Вилотијевић, Нада Вилотијевић, *Модели развијајуће наставе II*, Београд: Учитељски факултет.

- Дробњак (2007): Nataša Drobniak, *Integrativna nastava, Obrazovna tehnologija*, 1-2, Beograd: EDUKOMP, 81-91.
- Ђорђевић (2007): Vesna Đorđević, *Inovativni modeli nastave (Integrativna nastava, Projektna nastava i Interaktivna nastava)*, *Obrazovna tehnologija*, 4/2007, Beograd: EDUKOMP, 76-97.
- Ђорђевић (2012): Јован Ђорђевић, *Схватања о педагошким иновацијама – теорија и пракса, Годишњак за 2012. годину*, Београд: Српска академија образовања, 63-75.
- Илић (2006): Павле Илић, *Српски језик и књижевности у наставној теорији и пракси*, Нови Сад: Змај.
- Кнежевић (2012): Мара Кнежевић, *Настава српског језика и књижевности у корелацији са наставом природе*, у: *Минијројекти у настави интелектуалних природних наука и математики 2*, зборник радова, Сомбор: Педагошки факултет, 55-63.
- Контарди, Фол, Флора, Ганди, Тредвеј (2000): Gina Contardi, Michelle Fall, Gina Flora, Jodi Gandee, Carrie Treadway, *Integrated Curriculum, A Group Investigation Project*, EDP 603, Fall, 2000, доступно на: http://www.users.miamioh.edu/shermalw/edp603_group3-f00.html, приступљено: фебруар 2017.
- Лејк (1994): Kathy Lake, *Integrated curriculum. School improvement research series*, Portland: Northwest Regional Educational Laboratory, доступно на: www.Nwrel.org/archive/sirs/8/c016.html, приступљено: 20.03.2017.
- Марковић (2014): Снежана Марковић, *Прича из живота и о животу писца као подстицај за читање и тумачење књижевних текстова у разредној настави*, у: *Књижевности за децу у науци и настави*, зборник радова, Јагодина: Факултет педагошких наука, 453-467.
- Мркаљ (2014): Зона Мркаљ, *Одломак као самосвојни текст у наставној интерпретацији књижевноуметничког дела*, у: *Књижевности за децу у науци и настави*, зборник радова, Јагодина: Факултет педагошких наука, 49-61.
- Правилник о наставном плану и програму за четврти разред основног образовања и васпитања*, Београд: Службени гласник, 2/2006.
- Радојичић Лукић (2011): Жељка Радојичић Лукић, *Интегративна настава у савременом образовном процесу*, *Образовна технологија*, 4/2011, Београд: ЕДУКОМП, 367-378.
- Росић (2006): Тиодор Росић, *О методу напоредног текстуалног представљања*, *Узгачница*, год III, бр. 1-2, Јагодина: Педагошки факултет, 41-52.
- Росандић (2005): Dragutin Rosandić, *Metodika književnoga odgoja*, Zagreb: Školska knjiga.
- Спремић (2007): Ana Spremić, *Integrativna nastava, Obrazovna tehnologija*, 1-2, Beograd: EDUKOMP, 74-80.

Biljana S. Soleša
University of Niš
Faculty of Philosophy
PhD student

LITERATURE FOR CHILDREN IN INTEGRATIVE TEACHING

Summary: The paper discusses one of the possible innovative models in teaching literature for children, the integrative teaching approach, a well-known didactic innovation and teaching strategy which increases the quality of teaching. The contemporary philosophy of education is based on the idea that teaching should be integrated and comprehensive, and it implies a concept of teaching that enables cross-curricular connections through thematic teaching, application of various teaching methods, learning and assessment methods. The integrative teaching connects teaching contents from multiple subjects and allows dynamic and interdisciplinary approach to the given problem, which improves the teaching process. This approach to learning straightens intellectual, social, emotional and aesthetic development and supports the overall development of students.

In this paper, the integrative teaching approach is presented on the example of the analysis of the story *City* by Janko Veselinović, which is prescribed by the fourth grade primary curriculum. The introductory part gives an overview of the general features of integrative teaching, pointing to its advantages. The central part of the paper gives an overview of cross-curricular integration between different subjects – Serbian Language and Literature, Nature and Society, Fine Arts and Music. In the final part of the paper, an insight into the possible cross-curricular connections of teaching literature for children in lower primary grades is given, with the emphasis on the positive effects and importance of introducing this teaching approach.

The goal of the paper is to point out the possibilities of integrating children's literature with other subjects in lower primary grades, highlighting the positive aspects of this innovative model, in order to motivate teachers to introduce cross-curricular connections.

Key words: literature for children, teaching, innovation, integration, interdisciplinary approach.